

Priređivač Simonetta Pelusi ipak je ovim izdanjem vratila velik »dug slavi-
stičke nauke prema ovom rukopisu koji je s nepravom zanemarivala«, kako je
na to svojevremeno upozorio J. Šidak.

TOMISLAV MRKONJIĆ

HOMO IMAGO ET AMICUS DEI. *Miscellanea in honorem Ioannis Golub.*
Curavit editionem: RATKO PERIĆ. Pontificium collegium croaticum Sancti
Hieronymi, Romae 1991, str. 710 + slikovni prilozi.

U povodu 60. godišnjice života uglednoga hrvatskoga teologa, znanstvenika i
pjesnika Ivana Goluba, Papinski hrvatski zavod svetoga Jeronima u Rimu
posvetio mu je opsežan zbornik radova pod naslovom *Homo imago et amicus
Dei (Čovjek slika i prijatelj Božji)*.

Prof. dr. Ivan Golub rođen je 1930. godine u podravskom mjestu Kalinov-
cu, kojemu se često vraća kao izvoru nadahnuća za svoje pjesničke i prozne
književne ostvaraje. Diplomirao je teologiju na Katoličkom bogoslovnom
fakultetu u Zagrebu, gdje je i magistrirao iz bogoslovlja 1958. godine. Na
Papinskom gregorijanskom sveučilištu u Rimu – a kao student Papinskoga
zavoda sv. Jeronima – godine 1963. postiže doktorat iz teologije s temom o
ekleziologiji Jurja Križanića. Od školske godine 1964/65. predaje različite
predmete na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, gdje su upravo
njegovom zaslugom uvedeni neki novi kolegiji, primjerice *Teološka epistemo-
logija* i *Pneumatologija*. Godine 1969. habilitirao se radnjom *Čovjek slika
Božja*, a od 1979. godine redoviti je profesor KBF-a u Zagrebu. Sudjelovao je
na brojnim znanstvenim skupovima i kongresima diljem svijeta. Autor je broj-
nih članaka, rasprava i knjiga. Njegov značaj *polihistora* razvidan je iz temat-
skih krugova njegova opusa – uz razne aspekte teologije, Golub je danas naj-
bolji poznavatelj osobe i djela Jurja Križanića, a piše i o Ivanu Paštriću, Juliju
Kloviću, o »svetojeronimskim temama«, o povijesti umjetnosti te muzikologiji.

Osim kao teolog, filolog, povjesničar i muzikolog, Ivan Golub je priznat i
cijenjen pjesnik, autor zbirki i poetskih ciklusa kao što su *Kalnovečki razgo-
vori*, *Izabrana blizina*, *Čežnja za licem*, *Molitva vrtloga*. Svojom kajkavskom
lirikom dao je osebujan prilog tradiciji hrvatske kajkavske pjesničke riječi.
Goluba kao pjesnika zanima riječ, a kao teolog živo je zainteresiran za Riječ, te

se tako ta dva segmenta bogato isprepliću i nadopunjuju u čitavu njegovu opusu.

Već prvi pogled na dojmljivu likovnu i tehničku opremu knjige *Homo imago et amicus Dei* obećaje čitatelju da u ruci drži nesvakidašnje izdanje, što ga je marno priredio msgr. dr. Ratko Perić, tadašnji rektor Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima. Izgled zbornika nije tek ukras lijepa primjerka na polici, već je ovdje doista (kao po načelu i zahtjevu srednjovjekovne estetike) oblik kontemplabilnost sadržaja, on dolično odražava članke probrane kvalitete skupljene i objavljene u čast slavljenika. Prilozi se kreću u široku rasponu od znanstvenih i teoloških, do nadahnutih književnih tekstova. Jedni su autori pisali o Ivanu Golubu kao teologu, povjesniku i filologu, ali i pjesniku; drugi su pisali o temama kojima se Golub bavi; treći o Zavodu sv. Jeronima i »svetojeronimskim« temama, a ostali su za tu prigodu priložili tekstove iz svojih užih znanstvenih područja. Stoga je knjiga, što sadrži 56 priloga, podijeljena u 7 većih tematskih cjelina. S obzirom na opsežnost i raznovrsnost tekstova, nije nam moguće ulaziti u detaljniji prikaz. Zato ću se u ovom osvrtu zadržati na temama značajnima za uži interes našega časopisa, te na radove posvećene djelu samoga Ivana Goluba, koji je – valja to naglasiti – dugogodišnji suradnik Staroslavenskoga instituta: od prvoga članka objavljena 1971. godine u *Slovu (Rad Ivana Paštrića na izdavanju glagoljskih liturgijskih knjiga)*, do članstva u organizacijskom odboru znanstvenoga skupa o Staroslavenskoj akademiji o njezinoj 90. obljetnici, 1992. godine.

Uvodni dio knjige donosi *Curriculum vitae* i *Bibliografiju radova* Ivana Goluba, *Uvodnu riječ* nadbiskupa riječko-senjskog msgr. dr. Antona Tamara, pjesnički prilog SMILJANE RENDIĆ *Cronache Caroline*, te dva članka: RATKO PERIĆ, *Scripta Golubiana de Institutis personisque hieronymitanis* (8-13) i LORIS FRANCESCO CAPOVILLA, *1963 – 3 giugno – 1988: Venticinque anni dalla morte di Giovanni XXIII – Il Papa della tradizione e della transizione* (27–53).

Prvo poglavlje zbornika naslovljeno je *Anthropologia theologica* i sadrži 14 priloga. U radu *Otac hrvatske biblicistike – Marko Marulić biblicist i teološki pisac* (88-96), DRAGO ŠIMUNDŽA iznosi stav da je Marko Marulić bio autorom prvoga hrvatskog komentara Sv. pisma, te da je on začetnik hrvatske biblicistike, jer je *Biblija* za nj bila ne samo nepresušno vrelo umjetničkoga nadahnuća, nego i predmet doktrinarnoga i moralnoga izučavanja. Rad MILE BABIĆA *Božja slika u Teodoretu Cirskog i Ivana Goluba. Prilog teološkoj antropologiji* (114-131) analizira izraz »slika Božja«, koji u promišljanju Ivana

Goluba – prema hebrejskom izvorniku (Post 1,26) – označuje bitnu Božju prisutnost u čovjeku; što je ta prisutnost snažnija, to je čovjek sličniji Bogu. Božja se slika gubi padom u grijeh, kada čovjek nastoji izbrisati ontološku razliku s Bogom, poništiti svoju *stvorenost*. A upravo je Božja prisutnost u čovjeku način i jamstvo njegova spasenja, time je Bog Stvoritelj ujedno i Bog Spasitelj. Babić nadalje uspoređuje sličnosti u Teodoretovu poimanju *stvorenosti* i Golubove *Božje slike*, budući da *stvorenost* u sebi uključuje *Božju prisutnost*. MIRO VRGOČ člankom *Eikonologija Ivana Goluba (178-191)* pokazuje kako je Golubova minuciozna analiza utvrdila da je »slika Božja« jedan izraz. Slika Božja u čovjeku je ono što ga čini Bogu sličnim, zbog toga i kroz to on može vladati prirodom, biti društven, igrati se. Padom u grijeh, čovjek postaje podložan smrti (po sv. Augustinu, od »smrtnoga« postaje »umirući«, op. ref.), uništava prirodu, sukobljava se s drugima, jednom riječju – bježi od Boga. Isus kao spasitelj upravo je obnovitelj slike Božje u svim ljudima. Obnova, piše Golub, počinje činom krštenja, a bit će dovršena na kraju vremena uskrснуćem krštenika po Duhu. Golubova eikonologija je povijesno-spasiteljski usmjerena i olakšava čovjeku nemirne i neurotizirane današnjice pristup tajni spasenja. WERNER JOSEPH GRUBER u radu *Des Wortes Atem spüren. Entwürfe einer "Theologie der Nähe" aus ausgewählten Werken Ivan Golubs in 6 Schritten* (192-203) u šest »koraka« nastoji ocrtati *teologiju blizine* na temelju odabranih djela Ivana Goluba. To su stupnjevi progresije i rasta koji nadilazi sam sebe. Gruber te korake imenuje: zauzimanje za zemlju; zemlja – živodajno tlo; život je susret; susret je rast; rast što sebe nadilazi – u potrazi za prijateljstvom; »trinaesti učenik« poema o prijateljstvu. Analizirajući antropološku misao Ivana Goluba, REŠID HAFIZOVIĆ u članku *Neki antropološki naglasci u teologiji Ivana Goluba* (204-215) zaključuje kako je ona bitno kristološka; upravo s kristološkoga aspekta Golub promatra i tumači čovjeka kao Božju sliku. Posebna je pak vrijednost Golubove antropologije u svojevrsnoj psihoanalizi ljudske osobe, koja se temelji na sedam glavnih osobina: sloboda, ljubav, rad, umor, odmor, igra, odgoj. ANTON TAMARUT ml. radom *Life as »Locus Theologicus«*. *The roots of Golub's theology* (216-228) naglašava kako je sam život u svojoj ukupnoj pojavnosti izvor Golubove teologije, u kojoj se kao novum pojavljuje teološka minijatura koja se može iščitati iz njegovih pjesničkih tekstova. U njima teologija nije prezentirana kao znanost, već kao iskustvo života i kao umjetnost riječi – a već je rečeno kako je Golub, teolog i pjesnik, bitno zainteresiran za riječ, za Riječ koja tijelom postade. U ovom su poglavlju još objavljeni sljedeći članci: CARLOS

ALBERTO AZEVEDO MOREIRA, *A manifestação epifanica de Cristo em Caná (Jo 2,1-11): patrística, liturgia e iconografia* (59-70); ANA S. THEA FILIPOVIĆ, *Život za prijatelje. Teološki dometi terminologije prijateljstva u Ivanovim spisima* (71-87); TOMÁŠ ŠPIDLÍK, *La théologie et la poésie selon Grégoire de Nazianze* (97-111); isti, *Costantino Cirillo e Gregorio Nazianzeno* (112-113); MARIJAN VALKOVIĆ, *Socijalni značaj Euharistije* (132-138); ALDO STARIĆ, *Pneumatološki aspekt otajstva kršćanske inicijacije u dokumentima 2. Vatikanskog Koncila* (139-150); IVAN FUČEK, *L'amore come criterio assiologico ultimo dell'etica sessuale acculturata* (151-177); S. REBEKA ANIĆ, *Čovjek – slika Božja u učenju Ivana Pavla II. s posebnim osvrtom na ženu – sliku Božju* (229-241).

U drugom poglavlju, naslovljenu *Signa temporum*, objavljena su četiri teksta: JOSIP BERKA, *Documentum temporis. Iz prošlosti Nadbiskupske gimnazije u Zagrebu* (245-253); BONAVENTURA DUDA, *»Signa temporum – znakovi vremena« u koncilskoj raspravi* (254-273); VJEKOSLAV BAJSIĆ, *Indiciji trećeg milenija* (274-291); STJEPAN KUŠAR, *Navjestitelj Evandjelja. Neki elementi za njegov duhovni lik* (292-302).

Treće je poglavlje zbornika naslovljeno *Ex historia universali et croatica* i sadrži 9 priloga. AULO GRECO se u članku *Papa Niccolò V "Aurea qui dederat saecula Roma tibi"* (305-310) kritički osvrće na podatke koje su iznijeli biografi pape Nikole V. koji je 1453. godine dopustio članovima hrvatske zajednice u Rimu da preuzmu crkvicu sv. Marine, te da uz nju izgrade gostinjac za svoje sunarodnjake, što su ga posvetili sv. Jeronimu. Papa Nikola V. iznimno je zaslužan što je Rim dobio humanistički izgled i ozračje, upravo *aurea saecula*. BRANKO FUČIĆ u radu *I benedettini glagoliti croati* (311-325) odgovara na pitanja koja otvara »zagonetka« hrvatskih benediktinaca-glagoljaša, onih redovnika koji istovremeno bijahu nositelji rimske liturgije, ali i nastavljači ćirilometodske crkvenoslavenske jezične i glagoljske baštine. Temeljna su pitanja gdje, kada i kako su se benediktinci-glagoljaši pojavili u Hrvatskoj. Analizom povijesnih, arheoloških i književnih izvora, Fučić zaključuje kako su se oni nastanili na otocima Krku, Pašmanu i Braču u prvoj polovici 10. stoljeća. Možda su stigli iz Moravske preko Panonije (»sjevernim putem«) ili pak s juga, iz Makedonije preko Zahumlja. Drugi dio članka Fučić je posvetio obradi glagoljskih epigrafskih spomenika (*Krčki natpis, Omišaljski natpis, Bašćanska ploča*) te *Regule sv. Benedikta*. Ova »neobična pojava« benediktinaca – glagoljaša u kulturnopovijesnom ozračju europskoga srednjovjekovlja u svojoj je biti sinteza Zapada i Istoka specifična upravo za Hrvatsku.

U toj se sintezi ujedinila pastoralna, duhovna i intelektualna baština triju svetaca koji su danas suzaštitnici Europe: sv. Benedikta, sv. Ćirila i sv. Metodija. IVO BANAC prilogom *Mjesto Jurja Križanića u hrvatskoj kulturnoj povijesti* (339-346) ukratko izlaže stavove hrvatskih znanstvenika i pisaca o Križaniću, od Kukuljevića, Jagića, Krleže, Šidaka i Badalića do Ivana Goluba, za kojega autor ističe kao »zasigurno najboljeg poznavaoa Križanićeva života i rada« (345). Studija RADOSLAVA KATIČIĆA *Ustanove sv. Jeronima u Rimu i povijest hrvatske kulture i narodnosti* (370-385) smješta djelatnost Závoda sv. Jeronima u širi kontekst kulturne povijesti Hrvata. Odobrenjem pape Nikole V. osnovan je u Rimu 1453. godine gostinjac za Hrvate, a oni su svoju bratovštinu odmah vezali uz ime sv. Jeronima, budući da ga je stoljetna živa tradicija predstavljala kao Dalmatinca. Postao je on tako »Jeronim Hrvatina«, koji je čitavu zapadnu Crkvu zadužio podarivši joj latinski prijevod Svetoga pisma. Tim svojim autoritetom sv. Jeronim je doživljavao kao začetnik i zaštitnik dvojezične i dvopismene hrvatske književnosti: one na latinskom jeziku pisane latinicom, te one crkvenoslavenske i hrvatske, pisane glagoljicom. Te dvije grane *litterarum studia* supostojale su ravnopravno i usporedno samo u srednjovjekovnoj Hrvatskoj, a sv. Jeronim kao zaštitnik te specifične kulturne simbioze bio je i zaštitnikom duhovnoga naslijeđa sv. braće Ćirila i Metodija. Nadalje, Katičić sistematski izlaže kako je terminološki razvoj omogućio da se od 15. stoljeća dalje *natio Dalmatica et Sclavoniae* ili *natio Sclavonorum* počne nazivati i *natio Illyrica*. Kako se s vremenom počelo postavljati pitanje o tome tko ima pravo boraviti u gostinju sv. Jeronima u Rimu, odlukom Svete Rote iz 1655. godine ustanovljeno je da se pod pojmom *Ilirika* podrazumijevaju krajevi: Dalmacija, Hrvatska, Slavonija i Bosna. Tako se, premda pod ilirskim imenom, u dramatičnim okolnostima razvijala hrvatska nacija. Upravo je rimski gostinjac sv. Jeronima imao važnu ulogu u procesu formiranja te *natio Illyrica* u hrvatsku naciju. MIROSLAV KURELAC u radu *Povjesničar Ivan Lučić–Lucius. Predstojnik Zbora sv. Jeronima u Rimu* (386-399) osvjetljava neke detalje iz života prvoga hrvatskog povjesničara Ivana Lučića (1604-1679.). On je 60-ih godina sedamnaestoga stoljeća izabran za podpredsjednika, a zatim i za predsjednika Zbora. Kao član kruga iznimnih znanstvenika ostavio je bogat i vrijedan opus. Autor analizira Lučićevo djelo, osobito njegove aktivnosti kao predsjednika Zbora sv. Jeronima, koje su resili *amor patriae et veritatis*. Pokopan je u crkvi sv. Jeronima u Rimu, pa je tako i duhom i tijelom trajno ostao vezan za Zbor sv. Jeronima. VLADO KOŠIĆ člankom *Otkriće Ivana Paštrića u XX. stoljeću. Prinosi Ivana Goluba* (408-420) ističe

Golubovo osobno otkriće Ivana Paštrića prilikom istraživanja u Vatikanskoj biblioteci godine 1961. kao zapravo »ponovno« otkriće Paštrića u XX. stoljeću. Naime, od svoje smrti 1708. do Golubovih radova (studija, priopćenja i dokumenata) o njemu on je bio svojevrsnom nepoznanicom. U ovom su poglavlju objavljeni prilozi: THOMAS EEKMAN, *The Image of Russia in the Works of Juraj Križanić and Other Seventeenth century Observers* (326-338); IOAN EKONOMCEV, *Nacional'no-religioznoj ideal i ideja imperii v Petrovskuju epohu (K analizu cerkovnoj reformy Petra I)* (347-369), te BRUNO BULIĆ, *Uspomene na Stepinca* (401-407).

Sljedeće poglavlje pod naslovom *Vestigia oecumenismi et dialogi* sadrži 6 priloga: ADOLF MARTIN RITTER, *Arius in der neueren Forschung* (423-439); MIJO KORADE, *Stjepan Drenoczy u misiji sjedinjenja kršćana (1581-1582)* (452-457); THOMAS BREMER, *Der theologische Dialog zwischen der römisch-katholischen und der orthodoxen Kirche – Implikationen für die katholische Ekklesiologie* (458-472); TOMO VUKŠIĆ, *Josip Stadler: All'unione e alla concordia fraterna* (473-484); FRANJO TOPIĆ, *Some parallels between the Islamic and Christian moral* (485-493) te članak ERNESTA SUTTNERA *Zur Bedeutung des Lebenswerkes der heiligen Kyrill und Method für die Ekklesiologie* (440-451) u kojem autor naglašava djelatnost sv. Braće u duhu Pisma koje je odredilo da Crkva bude za sve narode i sve jezike. Nasuprot njihovu stajalištu ono je koje dvoji u mnogostrukost i jednakopravnost, pa nastoji svesti raznolikost na uniformnost, i ustanoviti grčki i latinski kao jezike obreda. Međutim, sa stanovišta današnje ekleziologije, nastojanja sv. Braće imaju veliku važnost jer su oni jedinstvo crkve shvaćali upravo kao bogatstvo mnogoobraznosti, kao jedinstvo u različitosti.

Poglavlje *Philologia slava* donosi 4 priloga. MIGUEL ARRANZ u članku *Une traduction du tétragramme divin dans quelques textes liturgiques slaves* (497-504) analizira prijevode hebrejskoga tetragrama YHWH, zaključujući kako je izvorniku najbliži onaj Bazilija Velikoga 'O ѿν, *Onaj Koji Jest*, a neki ga stari slavenski spomenici navode kao СѡѢ. TOMISLAV MRKONJIĆ u radu *Gli scritti filologici di Giovanni Pastrizio (BAV, Fondo Borg. Lat.)* (517-533) na temelju nekoliko Paštrićevih jezikoslovnih tekstova zaključuje kako je on poznao brojne jezike i da se kao enciklopedist zanimao za »clavis universalis«. Rusificirani crkvenoslavenski jezik učio je zbog rada u Propagandinoj tiskari na izdavanju glagoljskih liturgijskih knjiga. U prilogu autor donosi neke Paštrićeve tekstove, a osobito je zanimljiv onaj o hrvatskome prapovisu. U ovom su poglavlju objavljeni i sljedeći tekstovi: STJEPAN BABIĆ,

Imenica bog i veliko slovo u hrvatskoj književnosti (505-516), te ZLATKO VINCE, *Životni put Ivana Broza (1852-1893). Kratak opis života* (534-540). Smrt je spriječila REINHOLDA OLESCHA da priloži obećani članak o religioznom leksiku starokašubskoga jezika.

Poglavlje naslovljeno *Ars sacra musica et poetica* sadrži 14 članaka, od kojih je polovica posvećena pjesničkom djelu Ivana Goluba (uz memoarski kroki IVE ZALARA, *Od »zvezdarke« do zvijske*, 626-630). U tekstu *Pjesnički impresionizam Ivana Goluba* (604-608) SLAVKO MIHALIĆ analizira faze Golubova pjesništva, cikluse kojima se on ostvaruje kao pjesnik impresionist u smislu tajnovite jednostavnosti, slutnji i nagovještaja, otvorenosti čitateljevu senzibilitetu i mašti. Ne zanemarujući pisanje na kajkavštini rodne mu Podravine, Golub je i latinist, ciklusom pjesama *Lice osame* na hrvatskom i latinskom jeziku ostvario je jedinstveni takav opus u suvremenoj hrvatskoj književnosti. SMILJANA RENDIĆ radom *Ivan Golub: pjesnik izvan geta »katoličkog lirizma«* (609-614) ističe neke temeljne značajke Golubova djela, među najznatnijima »teologijalnu ozbiljnost igre« (611). Autorica smatra Goluba prvim pjesnikom katoličkoga nadahnuća koji je dostigao svu puninu poetskoga dostojanstva, karakteriziranog slobodom, jednostavnošću i mudrošću. Na kraju sa žaljenjem konstatira da nijedna Golubova pjesma nije uvrštena u vrsnu Pavletićevu antologiju *Zlatna knjiga hrvatskog pjesništva od početaka do danas*. TONKO MAROEVIĆ, *Sabrana blizina. Pjesništvo Ivana Goluba* (615-625) smatra kako se Ivan Golub kao pjesnik, svjedok osjećaja i iskustva, počeo »otkrivati« čitateljima relativno kasno, nakon što se već bio afirmirao kao teolog i filolog. Njegovo nesvakidašnje i originalno stvaralaštvo – ne samo u domeni kajkavskoga i latinskoga izričaja – Maroević propituje po ciklusima, zaključujući kako većina Golubovih pjesmotvora izvire iz tradicije različite od ishodišta većine suvremene hrvatske poezije. I po tome je Golub »vlastit«. Golub-teolog ne može se »odvojiti« od Goluba-lirika: tek su diskursi različiti, a teme, esencijalna pitanja, čežnje, ushiti i strahovi su isti, prepoznatljivi. Kao jedan od stupova pjesnikova »vertikalnoga poetskog uzgona« (620) neprestano je traženje prijatelja, pače Prijatelja. Dodala bih, Golub piše o težnji i nastojanju, o nasušnoj potrebi da čovjek *imago Dei* u svojem postojanju i djelovanju bude uzdignut (da se uzdigne?) do stupnja *amicus Dei*. JOŽA SKOK u članku *Kajkavski solilokvij Ivana Goluba* (621-624) posebnu pažnju posvećuje kajkavskoj komponenti Golubova stvaralaštva, s posebnim naglaskom na zbirci *Kalnovečki razgovori*. O toj zbirci piše i MARINA LIPOVAC GATTI, *Conversazioni con la storia di Ivan Golub* (645-653), s prije-

vodom njegovih pjesama na talijanski. S. TEREZIJA ZEMLJIĆ u radu *Značenje ljudskoga tijela u izabranim tekstovima Ivana Goluba* (668-674) polazi od teme »Biblijska antropologija« koju profesor Golub predaje na KBF-u u Zagrebu. Na temelju izabranih poetskih tekstova Golubovih, autorica iznosi tri »vrste« iskustva tijela: biblijsko, općeljudsko i osobno. Nadilaženje fizičkih kategorija (tjelesnosti, prostora i vremena) moguće je *čežnjom*. MARIJA S. AGNEZIJA PANTELIĆ, *Levakovićeve i Križanićeve panegirice* (586-603). U radu su prikazani i analizirani pjesnički ostvaraji dvojice hrvatskih svećenika koji su neko vrijeme živjeli u Rimu. Autorica zaključuje kako su Križanićeve pjesme dotjeranije, s obzirom na njegovo književno obrazovanje, stil i kreativnost. Levakovićev rad na rusifikaciji glagoljčnih liturgijskih knjiga u 17. stoljeću temeljen je na istim crkvenim koncepcijama kao i Križanićev toliko puta krivo tumačen »panslavizam«. U ovom su poglavlju sadržani i sljedeći prilozi: IVAN SUPIČIĆ, *Musique, spiritualité et rituels chrétiens. Un aspect* (549-560); STJEPAN DUVNJAK, *Eidos kršćanske likovne umjetnosti. Određenje biti kršćanske likovne umjetnosti u »Govorima o slikama« Ivana Damaščanina* (561-574); ATILLA FÁJ, *Fonti d' ispirazione della icona del Santuario di Montallegro* (575-585). Nalaze se ovdje još »Ratareva pjesma« A. V. Koljcovva (u prijevodu M. Berke), tri skladbe Mate Leščana (na tekst Ivana Goluba), te nadahnut, sjetni poetski tekst *Pozdravljenja* (632-644), jednoga od najznačajnijih slikara-naivaca današnjice IVANA LACKOVIĆA CROATE koji je ponikao iz istoga zavičaja kao i Golub. Lacković je svoj tekst ilustrirao prepoznatljivim crtežima podravskih seljaka i krajobraza.

Posljednje poglavlje zbornika *Vitae memoria* sadrži transkripciju autobiografije svetojeronimskog vratara Šime Kovačića, što ju je priredio SLAVKO KOVAČIĆ (687-695).

Ovaj letimični pregled zbornika u čast 60. obljetnice života prof. dr. Ivana Goluba zaključit ću citatom priloga *Gratulatio* iz pera FRANJE VEČESLAVA MAREŠA: »sub caelo volitat, non deserit alta columba/ ignorans nubes sole iuvante viget«.

Ispod naslova knjige *Homo imago et amicus Dei* čitamo skroman podnaslov »*miscellanea*«. Međutim, držim da će se svatko tko pomnije pročita samu knjigu, složiti s mojim zaključkom – ovo nisu tek *miscellanea*, već je to pravi *thesaurus* kakav je Ivan Golub u punoj mjeri i zaslužio.

MARIJA-ANA DÜRRIGL